

Språk skiller oss fra dyr, om vi bare lærer å bruke det

HAUK

Hvis løsningen er å kutte i offentlige utgifter – hva er da problemet?

Diagnosemakt

Ali Esbati
KRON OG MYNT

I forbindelse med det siste rentevedtaket passet sentralbanksjef Svein Gjedrem på å advare mot en «hollandsk syke» som truer Norge.

Diagnosen hollandsk syke kan oppsummeres slik: Et land finner og utvinner naturressurser i raskt tempo, og bruker de pengene som kommer fra salget. Utgiftsøkningen fører til en allmenn økning av kostnadsnivået (lønn, innsatsvarer produsert i landet) og til en sterkere valutakurs. Dette skaper en fare for at industrisektoren mister internasjonal konkurransevne. På kort sikt fordi det har blitt for dyrt å selge egne varer i utlandet. På lengre sikt kan det også skyldes manglende innovasjon og produktivitetsøkning i industrisektoren. Når den midlertidige strømmen av penger så avtar, blir det vanskelig å opprettholde sysselsetting og velstand. Innsprøytingen viser seg å ha skadet og passivisert den samfunnsøkonomiske kroppen.

Det er nettopp uroen for hollandsk syke som er begrunnelsen for oljefondets handlingsregel. Det er naturligvis klokt å tenke over hvordan man skal bruke store ressurser på en så god måte som mulig. Den muligheten blir større når eiendommen er felles. Men det er forenklet på grensen til det absurde å redusere den overveielser til hvor mye som brukes nå, i forhold til hvor mye som plasseres i aksjer. Det sentrale er *hva* ressursene brukes til.

Når Gjedrem skal beskrive symptomene for hollandsk syke, er det imidlertid «sterk underliggende vekst i offentlige utgifter», han advarer mot. Er det god medisin å begrense den økningen, spør Aftenposten. «Jeg vet ikke om det er noen annen», svarer Gjedrem.

Det er merkelig ensporet. Man kunne like gjerne si at problemet peker frem mot helt andre grep.

For det første. Hvis man interesserer seg for den langsiktige konkurransekraften i norsk industri, er det rimelig å diskutere hva som kan bidra til produktivitetsøkninger. En slik tilnærming gir fort argumenter for en strategisk industripolitikk, med investeringer i forskning og utdanning og i oppgradert infrastruktur. Altså mer bruk av offentlige inntekter, ikke mindre. Det er interessant å merke at de nordiske landene, inkludert norsk fastlandsøkonomi, holder et høyt produktivetsnivå. Relativt store offentlige utgifter har ikke

ILLUSTRASJON: KNUIT LØVÅS KNUGUNN@ONLINE.NO

hemmet produktiviteten i konkurranseutsatt privat sektor – snart tvert imot.

For det andre. Hvis man vil gjøre noe med en virkelig problematisk kostnadsutvikling, finnes det en åpenbar kandidat: boligsektoren. Etter en liten dupp slår de norske boligprisene nye rekorder. Et litt lengre tilbakeblikk viser en kurve som har skutt rett til himmels de siste tiårene. Årsakene er komplekse, men store og mer ulikt fordelte private inntektsøkninger, i kombinasjon med

konkurrere på verdensmarkedet med dyre privatboliger.

Det skal riktignok nevnes at Gjedrem faktisk *har* påpekt problemene med voksende boligpriser i senere tid – og har forsøkt å *snakke* markedsaktørene til rette. Men en mer balansert utvikling ville kreve en omfordeling *fra* privat til offentlig forbruk, en (forsiktig) beskatning av boliger og, ikke minst, en bevisst offentlig boligpolitikk for å «lette på trykket» i boligmarkedet.

«De oppblåste boligprisene får omfattende effekter»

mangelen på sosial boligpolitikk, er grunnleggende.

De oppblåste boligprisene får omfattende effekter. De reduserer den sosiale bevegeligheten og gjør inntektsforskjeller om til fysisk atskillelse. De trekker også opp det private forbruket på en måte som vrir og hemmer økonomiens langsiktige vekstpotensial. De enorme summene som pløyes ned i opprustning, omsetning og utbygging av private boliger og hytter, lokker arbeidskraft bort fra samfunnsøkonomisk viktige sektorer. Og uansett hvor hyggelig det kan være – få kan hevde at Norge skal

Svein Gjedrem kommer til sin konklusjon ut fra et implisitt utgangspunkt, der markedet hovedsakelig er selvkorrigerende og der offentlige utgifter gjerne ses som et slags luksus og sløseri, ikke som sosiale investeringer. Derfra peker veien nesten alltid til samme sted: begrenset offentlige utgifter, advarsler mot at økt fordeling kan gi redusert effektivitet. En bedre debatt om hvordan en bevisst strategi for norsk økonomi skal utformes, krever tydeligere – og helst andre – utgangspunkter.

Ali Esbati,
siviløkonom, økonomianalytiker i
Manifest Analyse
esbati.ali@gmail.com

Økonomene Erik S. Reinert, Marianne Marthinsen, Ingvild Almås og Ali Esbati skriver onsdager i Klassekampen. Radikalt økonominettverk finner du på www.okonominettverket.no.

PÅ TEPPE

Samhandling

En ingress i VG bidrar til oppklaring av et moderne, om enn noe ullent begrep:

De to kvinnene som jobbet med samhandling i Helsedepartementet, innledet begge nære forhold til menn i politisk ledelse.

Samhandlingsreform i praksis.

Samhandling.

Nei, da så

Forbundet for ledelse og teknikk (FLT) har på sitt landsmøte valgt en ledertrio med bare menn: Jonny Simmenes, Ulf Madsen og Arnstein Aasestrand. Valgkomiteens leder, **Ranveig Johansen**, sa ifølge Fri Fagbevegelse at **hun var enig i at det burde være en kvinne i ledelsen, men at de ikke hadde fått forslag på kvinner.**

En aktiv og offensiv valgkomité.

Dynamitt

Norges Bondelag opplyser at de vil ha møte med Justisdepartementet, for å begrunne **hvorfor sprengningssertifikat klasse C skal utgå.**

Dette høres i farten ut til å være vel så aktuelt for **Norsk Bonde- og Småbrukarlag.**

Svett

Nettavisen bringer følgende sammenfatning av en reportasje i kulturavisa Dagbladet:

Bonde presset opp i boblebad av TV 2.

Nei, nå!

Ikke lett

Nettavisen snakker også med en valgforsker som sier: **– Vi må glemme Hanssen.**

Det er jaggu lettere sagt enn gjort.

Uforglemmelig.

teppet@klassekampen.no